

Mis hoiab meid koos?

Einike Pilli, KUSi rektor

Hiljuti küsiti ühes vestlusringis, et kui palju erisusi võib meie liidu kogudustes olla, et me veel saame ennast üheks liiduks pidada. Hea küsimus! Selles küsimuses on peidus vähemalt kaks alaküsimust. Esiteks: „Kui palju erisusi võib olla, et ühtse liiduna püsida?“ Ja teiseks, ehk olulisemaks küsimuseks on: „Milliseid erisusi me võime endi seas tunnustada?“ Neid küsimusi tuleb küsida, kuigi suure tõenäosusega on neile antavad vastused omakorda erinevad.

Võib läheneda aga teisest küljest ja küsida: „**Mis või kes meid koos hoiab?**“ Pakun välja vastuse: „**Evangeeliumi hea sõnumi uskumine, järgimine ja kuulutamine.**“ Aga kuidas seda mõista? Mitte kuskil ei ole hea sõnum nii selgelt kirjas kui neljas evangeeliumis – Jeesus mitte ainult ei õpeta, vaid elab seda ette tervendades, vabastades ja andestades. Ja ta kutsub meid seda eeskujuga järgima ja samu, tegelikult isegi suuremaid tegusid tegema.

Kirikuajalugu on nagu omamoodi „telefonimäng“ – erinevate ajastute mõtteviiside, konfessionaalsete traditsioonide ja kultuurierinevuste tõttu võib Jeesuse sõnumile lisanduda ning sealt kaduda tähendusi. On naiivne arvata, et see on mõjutanud kõiki teisi liikumisi, aga mitte meid. Seepärast tuleb minna ikka ja jälle Jeesuse enda juurde tagasi. Õnneks on meil hästi hoitud neli evangeeliumi koos kogu ülejäänud Piibliga. Õnneks on Püha Vaimu kõnetus ja koguduste ühine tõetunnetus. Nendes on peidus korraga nii värske inspiratsioon kui korrigeerimisvõimekus.

Milline oli Jeesuse kuulutatud ja kehastatud evangeelium, hea sõnum?

Jeesus ise kirjeldas oma missiooni nii: „Issanda Vaim on minu peal, seepärast on ta mind salvinud. Ta on mind läkitanud kuulutama vaestele rõõmusõnumit, kuulutama vangidele vabakslaskmist ja pimedatele nägemist, laskma vabadesse rõhutuid, kuulutama Issanda meelepärast aastat“ (Lk 4:18j). Jeesuse-aegsed kuulajad teadsid, et need on Jumala riigi kohaloleku märgid. Need on Messia kohaloleku ja tegevuse märgid, kes tuleb päästma kadunuid.

Evangeeliume lugedes näeme, et **Jeesuse päästvas tegutsemises on neli suuremat valdkonda: tervendamine, pattude andestamine, seotusest vabastamine ja õpetamine.** Neid kasutab Jeesus erinevates kombinatsioonides, aga alati inimese terviklikkust silmas pidades. Tema tegevustes on korraga Jumala ja inimestega suhte taastamise aspekt, isiklik vaimulik ja ühiskondlik mõõde. Jeesus tervendab nii inimese vaimse kui füüsilise poole. Ta tervendab mineviku tagajärgedest ja tuleviku tarvis.

Jeesuse päästvas tegevuses lõimuvad pattude andestus ja haigustest tervenemine – Jeesus oleks justkui kuulnud sajandeid hiljem levima hakanud arusaama psühhosomaatilistest haigustest. Mõnikord vabastab Jeesus inimese kurjast vaimust ja samal ajal saab ta terveks ka muudest hädadest. Ja siis ta õpetab, kuidas hoiduda uuesti samadesse lõksudesse langemast, kuidas hoida oma mõtted ja käed puhtana. Jeesus õpetab, kuidas elada edasi tervena ja puhta südamega. Mõni vajab viirushaigusest tervendamist, teine on kinni raha küljes, kolmas on ühiskonnast ära lõigatud oma nakkusliku haiguse tõttu. Keegi on jäänud kinni abielurikkumise võrku, keegi teine jälle armastab näidata näpuga neile, kes abielu rikuvad.

Päästma peab ka piiratud mõttemustritest ja põlvest põlve pärandatud mõttevigadest. Rahva arusaamad õiglusest, õnnistatud-olemisest, moraalsest elust ja Jumalast endast on oma ajastu nägu. JOKK-skeemid ja välise vagaduse lõpuni viimistletud näitemängud ei ole haruldased. Sallimatust leiab nii omavahel kui samaarlaste, tõlnerite ja üldse teistsuguste suhtes. Ja Jeesus räägib lugusid ning õpetab. Vahel küsib: „Kui kaua pean ma veel olema teie juures?“

Kuidas hoida oma tegevust tasakaalus?

Olen siiani pidanud **õpetamist** Jeesuse teistest tegevustest ülemuslikumaks. Mõelnud, et teised aspektid ainult illustreerivad ja muudavad õpetamist atraktiivsemaks. Aga ehk olen isegi olnud mõistuseajastu lapselaps. Muidugi, Jeesus ise saadab meid suures misjonikäsus kõike maailma õpetama ja õpilasi (ehk jüngreid) tegema (Mt 28). Piibel julgustab jääma apostlite õpetusse ja

õpetajaid au sees pidama. Selge ja süsteemne piibliõpetus on osa meie, EKB Liidu koguduste DNA-st. See hoiab meid koos. Aga on see kõik?

Siis on muidugi **pattude andestamine**. Uuestisünd, nagu seda oma usuliikumises kutsume. Jeesuse eeskujul ja tema lunastustööle toetudes julgustame inimesi pühendama oma elu Jumalale – paluma andeks mineviku ja elama sealt edasi muudetud elu. Õpetus eelneb ja järgneb uuestisünnile, lõimub sellega läbi. Jõu elada muudetud elu saame läbi andestuse ja igapäevaselt Püha Vaimu abi kogedes. Jumala üleloomulikku sekkumist ei ole vaja mitte ainult pattude andestamiseks, vaid ka igapäevaselt tema armus ja õpetuses elamiseks.

Hoolikal ja värskepilgulisel evangeeliumide lugemisel märkame, et Jeesuse tegevus siiski ei piirdunud õpetamise ja pattude andestamisega. **Tervenemispalved** on osa nende meie liidu koguduste igapäevasest praktikast, kes evangeeliumi sõnumit tõsiselt võtavad. Ikka ja jälle Jumal tervendabki – sellest räägivad mitmed tänapalved, mida inimesed toovad. Samas teame, et tervis on lõpuks Jumala käes anda. Meie ülesanne on seda paluda ja hoida.

Ehk kõigist nimetatud neljast Jeesuse päästvast tegevusest kõige vastuolulisem on **seotusest vabastamine**. Kurjade vaimude väljaajamine on evangeeliumides kirjas ja öelda, et see ei kuulu päästmise valdkonda, on vildakas seisukoht. Aga viltu võib minna ka teisele poole – võime kergekäeliselt hakata kurja vaimu mõjuna kirjeldama igasuguseid seotusi. Näiteks seda, kui keegi on liialt kinni jäänud oma varandusse (nagu rikas noor mees või Sakkeus) või ebamoraalsusesse (abielurikkujad naine ja mees) või hoopis kohtumõistmise kibedasse pattu (variserid). Samad ohud on ka tänapäeval – liiga kergekäeliselt tembeldatakse vaimse tervise haigust demonlikuks rünnakuks, meelearandust vajavad suhtumised kirjutatakse kurjade vaimude, mitte oma uhkuse arvele jne.

Seepärast tuleb küsida, millal me tegelikult võime rääkida kurjadest vaimudest. Esimene ja kõige olulisem tunnus on, et **kurjad vaimud ei talu Jeesuse nime nimetamist ja tema ligiolekut**.

Religioonipsühholoog Tõnu Lehtsaare hinnangul võib see avalduda ka selles, et Jeesuse lunastusest kuuldes muutub inimene tigidaks. Inimene ei koge eluosadust Jumala sõnaga, vaid käsitleb seda kui maagilist teksti. Okultselt seotu palve on kamandav ja/või kädistav, mitte usaldav ja kuulav. Esineb ängi ja rõhutuse perioode. Tihti võib kurja vaimu seotuse märk olla ka see, et inimene räägib kellegi teise häälega.

Vaimse või füüsilise terviseprobleemi ja kurja vaimu seotuse vahel võib aidata otsustada ka see, kas haigus allub ravile. Deemoneid Prozaciga taltsutada ei saa. Mis muidugi ei tähenda vastupidist – et kõik, mis ei allu ravile, on demonlik.

Muidugi, vabastamist on vaja kõikidest seotustest, mis Jumalast eraldavad ja inimestega suhteid rikuvad. Aga alati pole nende puhul tegu kurja vaimuga. Palju tihemini kui kurjadest vaimudest vabastamist vajavad inimesed vabastamist muudest seotustest: iseendasse kinnijäämisest, sõltuvuslikest käitumismustritest (nt suhtesõltuvus või arvuti „liigtarvitamine“), hirmudest ja mõnikord ka liigsest enesekindlusest.

Vastupidi ka – mõnikord võib meil jääda märkamata kurja suuremastaabiline mõju. Kuri tegutseb tihti seal, kus ta mõju on kõige suurem – nii võib teda leida ideoloogiates, mis imbuvad meie elutappa läbi meediakanalite või mõjutavad meid läbi ühiskondlike hoiakute, mida nn arvamusiidrid esindavad. Siin on vaja selget vastuhakkamist Piibli õpetusele toetudes.

Kes hoiab meid koos?

Alustasin artiklit küsimusega: Mis hoiab meid koos? Aga vastus on hoopis: meid hoiab koos „kes“ – Jeesus – tema lunastus, eeskuju ja õpetus. Jumala Vaim tuletab meile Jeesuse õpetust meelde ja toimib meiega läbi jumalariiklike tegusid tehes. Seepärast usun, et püsime koos, kui hoiame oma fookust temal. Ning ei liialda ja vähenda seda, miks Jeesus tuli ja mida meidki läkitatakse tegema.